

Istraživački tim GEM Hrvatska

Slavica Singer, voditeljica

Nataša Šarlija

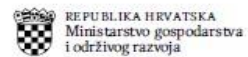
Sanja Pfeifer

Sunčica Oberman Peterka

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

UNESCO Katedra za poduzetništvo

CEPOR

Zagreb, 19. listopada 2021.

GEM

2019-2020.

www.gemconsortium.org

www.gemhrvatska.org

Najveće međunarodno istraživanje o
poduzetništvu, od 1999. godine

Hrvatska, od 2002. godine, **od 2013. kao članica EU**

Financijska podrška: Ministarstvo gospodarstva i
održivog razvoja

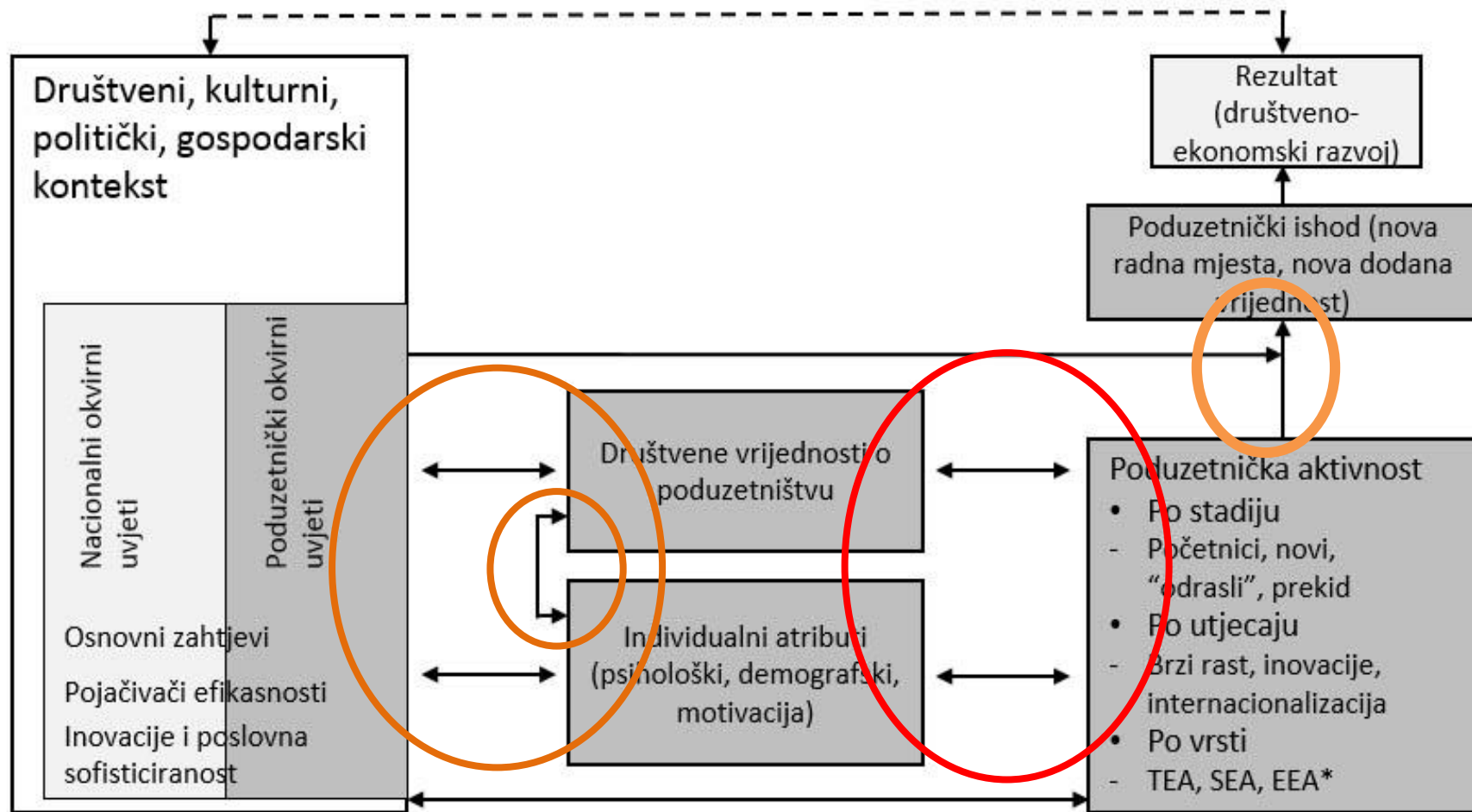
Promotivna podrška: Hrvatska udruga banaka

CEPOR

- Koliko su **razlike** u poduzetničkoj aktivnosti povezane s ekonomskim rastom zemlje?
- Što **vlade** mogu učiniti kako bi utjecale na razinu poduzetničkog djelovanja zemlje?

Konceptualni okvir

Društvene norme i poduzetništvo 2020. (2008.)

	HRV	EU
Dobar izbor karijere	59%(70)	69
Visok status u društvu	54 (54)	77
Medijska pažnja	58 (61)	69

O društvenom statusu

- Najviši status:
Irska, Njemačka, Slovenija...
- Najniži status
Hrvatska, Španjolska, Slovačka...

Nizak dinamizam poduzetničke strukture

- Novi poslovni pothvati iznad prosjeka EU
- Nizak motivacijski indeks
- Malo „odraslih” poduzeća
- Malo rastućih poduzeća

Prilike, namjere, strah od promašaja, 2020. vs. 2019.

- Manje uočavanja prilika 47% vs. 56%
- Povećanje namjera 31% vs. 26%
- Veći strah od promašaja 55 % vs. 51%

Početnički i novi poslovni pothvati*

	HRV	EU	
2002.	3,6%		
2018.	9,6		
2020.	12,7	8,1	15,6 Latvija

*do 42 mjeseca starosti, **isplaćuju plaće!**

Motivacijski indeks, 2020

Σ ('napraviti promjenu'+ 'zaraditi veliko bogatstvo'+ 'nastaviti obiteljsku tradiciju'/'zaraditi za život, jer nema mogućnosti zaposlenja')

Hrvatska 1,62

Najviši:

Švedska	3,75
Njemačka	3,41
Luksemburg	2,44

Najniži:

Španjolska	1,17
Slovačka	1,41
Slovenija	1,47

Malo „odraslih” poduzeća (starija od 42 mjeseca)

tanka osnovica generiranja nove vrijednosti –
umanjuje potencijal bazena poduzetništva

	HRV	EU
2002.	2,2%	
2018.	4,2	
2020.	4,2*	7,3

*57 % odraslih poduzeća od prosjeka EU,
u 2018. 62%

GEM

Intenzitet **očekivane** internacionalizacije, 76-100%

	HR	EU
TEA		
2018.	15,8	9,6
2020.	12,7	7,3
‘Odrasli’		
2018.	15,8	7,9
2020.	19,0	6,8

CEPOR

GEM

Internacionalizacija, inovativnost

	HR	EU
Nacionalno tržište 2020.	2,5%	2,0
Međunarodna tržišta 2020.	0,7	0,5

% TEA poduzeća koji imaju nov proizvod proizveden
novim tehnologijama

CEPOR

Razlozi izlaska iz poduzetničke aktivnosti, 2020 - %

	HR	EU
Neprofitabilnost	17	19
Porezna opterećenja	16	6
Nova prilika	7	12
Prodaja	6	5,5
Pandemija	21	22

Razlozi izlaska iz poduzetničke aktivnosti - %

	HR	EU
Nova prilika		
2018.	19	13
2019.	16	13
2020.	7	12

Zašto se smanjio izlazak zbog novih prilika?

Očekivanje novog zapošljavanja - %

	HR	EU
TEA		
2018.	21,4	14,6
2020.	17,8	15,1
'Odrasli'		
2018.	2,2	3,8
2020.	7,3 ?	4,5

*10+, u narednih 5 godina, uz 50% povećanja početne zaposlenosti

Konkurentnost i inovativnost

Samo pokretanje poslovnih pothvata i njihovo „odrastanje” **bez kapaciteta doprinosa stvaranja nove vrijednosti** uz nizak omjer novih i „odraslih” poslovnih pothvata samo **okoštava neproduktivnu i nekonkurentnu poduzetničku strukturu.**

Poduzetnička aktivnost zaposlenika, 2020

Stabilna, ali skrivena komponenta
poduzetničkog kapaciteta

Hrvatska	10,9 %	1/14 EU
EU prosjek	5,6	

najbolji: Hrvatska 10,9; Njemačka 9,2; Austrija 9,2
najslabiji: Italija 1,3

COVID-19

Hrvatska Nizozemska

Zna nekoga tko je pokrenuo
posao zbog COVID-19

16%

16

Zna nekoga tko je zatvorio
posao zbog COVID-19

41%

26

Iskoristio prilike nastale COVID-19
(% od TEA)

29

41

GEM

Obrazovaniji su i poduzetniji, 2020. -TEA, %

	HR	EU
Manje od srednje	4,3	6,1
Srednje	11,7	6,9
Više od srednje	15,1	10,2

A kurikularna reforma?

Poduzetnički kapacitet 'regija', 2020.

	TEA	Vide prilike
Zagreb i okolica	13,2	27
Sjeverna Hrvatska	10,2	18,2
Lika i Banovina	9,6	8,4
Istra, Primorje i Gorski Kotar	13,1	11,7
Dalmacija	14,8	20,5
Slavonija i Baranja	13,1	14,2

Regionalni razvoj i poduzetništvo

Regionalni razvoj:

Od S3 do S4+ pametne strategije za održivi razvoj

+ sistemski pristup (biti dobar u nekoliko područja, ne samo u jednom)

+ lokalni fokus (place-based innovation for sustainability)

(uz konkurentnost i rješavanje društvenih problema)

Innovation must not blindly follow competitiveness logic but must respond to broader **regional societal challenges**

Poduzetništvo:

EDP **Entrepreneurial Discovery Process** (Interreg program za prepoznavanje poduzetničkih inicijativa u Europi)

Sjeverna Nizozemska – partner u Beyond EDP, pametna specijalizacija oko inovacijskih i društvenih izazova razvoja

<https://www.interregeurope.eu/beyondedp/news/news-article/11428/a-northern-netherlands-matrix/>

Kakvu budućnost želimo - ovdje

- Cjelina ciljeva
  - Razumljiva, mjerljiva, ambiciozna, ali realistična
- Indikatori poduzetničkog kapaciteta pojedinca, kvalitete poduzetničkog ekosustava na sub-nacionalnoj razini

Zagreb ≠ Osijek ≠ Ogulin ≠ Opuzen ≠ Korčula ...

Poziv na akciju – korištenjem GEM podataka

S4: The local framework conditions to innovation are now also European. When local entrepreneurs detect barriers or resistance to innovation for sustainability this can be channelled in 'Green Deals' to the national and EU policy level.

Lokalni uvjeti za inovativnost sada su europski. Kada lokalni poduzetnici otkriju barijere ili otpor prema inovativnosti u cilju održivosti, svoje poruke mogu kanalirati prema 'Green Deal' programu na nacionalnoj i EU razini

Poduzetnička okolina – nema poboljšanja

ekspertske ocjene, 0 do 10

- stimulirajuće, iznad 5:
  - Dinamika domaćeg tržišta i kvaliteta fizičke infrastrukture
- prepreke, ispod 5:
  - Sve ostale komponente

The logo for GEM (Global Entrepreneurship Monitor) features the letters 'GEM' in a bold, white, sans-serif font. The letters are enclosed within a white circular arrow that curves around them, suggesting a cycle or process. The entire logo is set against a teal background.

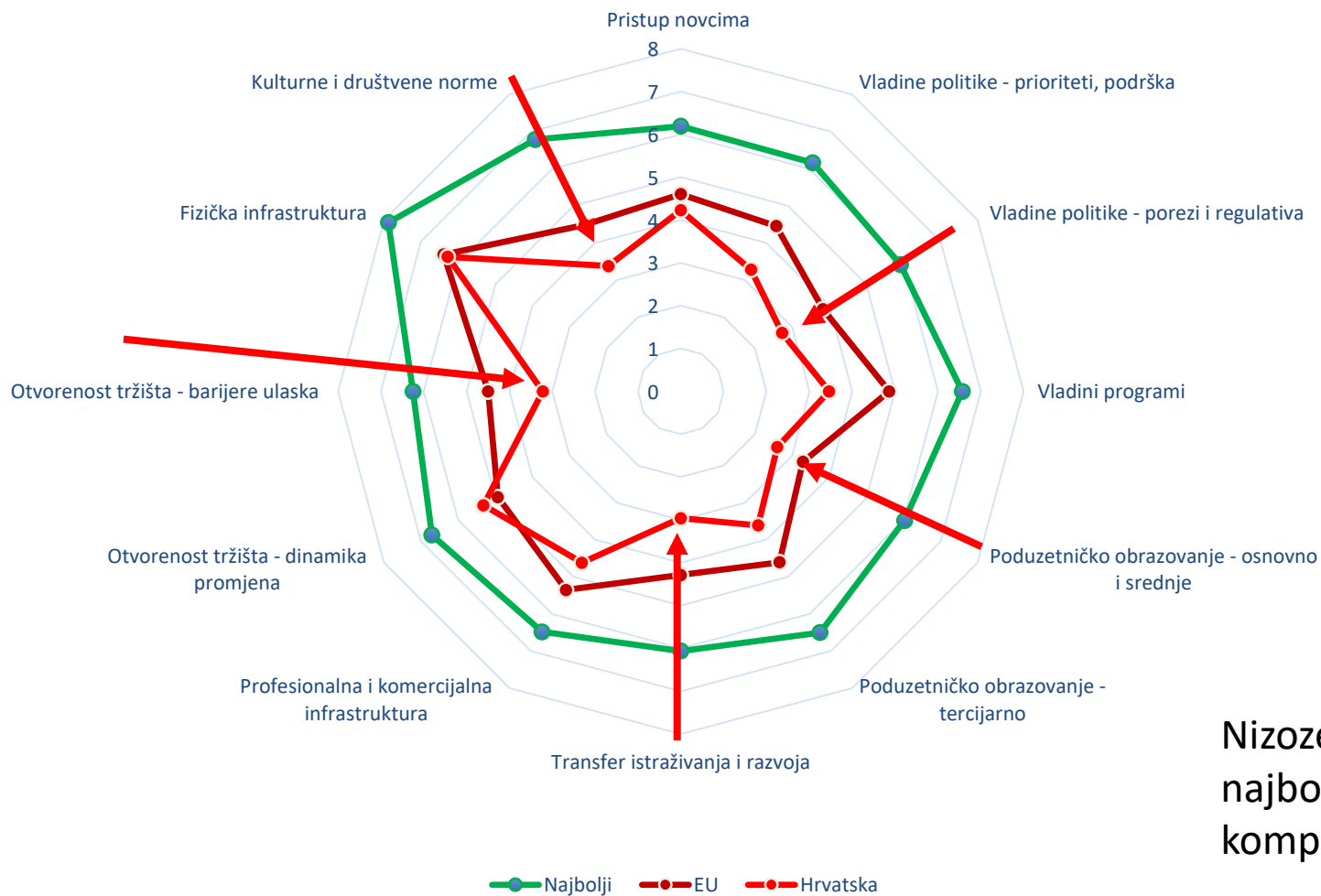
Hrvatska i EU kompozitni indeks snage okoline, 2020.*

- Najbolji **6,3** Nizozemska
Luksemburg, Njemačka, Austrija, Španjolska
- Najlošiji **3,7** Hrvatska
Italija/Slovačka, Poljska, Grčka

* 12 komponenti (NECI – National Entrepreneurship Context Index)

Hrvatska i najbolji u EU

Nizozemska najbolja u 11 komponenti

GEM

Hrvatska - najlošija u EU, 2018.-2020.

Vladine politike prema regulatornom okviru

Vladini programi za poduzetništvo

Otvorenost tržišta – barijere

Suradnja istraživačkih institucija i poslovnog sektora

Kvaliteta profesionalnih usluga potrebnih poduzetnicima

Obrazovanje za poduzetničke kompetencije

Kulturne i društvene norme

CEPOR

GEM

Regulatorni apsurdi

Priča o pečatu, 2017., 2018., 2020. str. 69

Vlada donijela zaključak o ukidanju pečata, 4.5. 2016.

Ako je ukinuti pečat tako teško, koliko vremena treba za pojednostavljenje regulatornog okvira?

Nove stare preporuke

- **Pojednostavljenje** regulatornog okvira – PRIORITET – onemogućava iskorištenje „prozora prilika”
- Povećanje **kvalitete javne uprave**
- Jačati **inovacijski kapacitet gospodarstva** (suradnja poslovnog i istraživačkog sektora)

Vaučeri za inovacije i industrijski dizajn

- Raznovrsnije i sofisticiranije **usluge za pokretanje i rast** poslovnog pothvata
  - uočavanje prilika, financijska pismenost, dizajn, transfer poslovanja...

Nove stare preporuke

- Osigurati da **formalno obrazovanje (od primarne do tercijarne razine)** bude osposobljeno za izgradnju **poduzetničkih kompetencija** učenika i studenata
- Državni fond rizičnog kapitala + **porezne olakšice za poslovne anđele**
- Transparentni mehanizmi **praćenja i vrednovanja vladinih politika i programa** (Think Small First)
- Promovirati uspješne poduzetničke pothvate u cilju **jačanja društvenog uvažavanja poduzetničkog djelovanja**

Nacionalni plan za oporavak i otpornost, 2021-2026. i GEM

MSP 11 puta!

- MSP – nositelji gospodarskog razvoja, str. 8
- Regulatorni okvir za MSP (jednostavniji, procjene učinka regulatornih promjena, digitalizacija), str. 71, 96
- Ulaganja u jačanje upravljačkog kapaciteta MSP i razvoj novih poslovnih modela, str. 96, 150
- Ulaganje u suradnju MSP i znanstveno-istraživačkog sektora MSP, str. 96, 102, 807, 818, 821

Nacionalni plan za oporavak i otpornost, 2021-2026. i GEM

- Ulaganja u tehnološke kapacitete poduzeća s otežanim pristupom financiranju – MSP i poduzeća u vlasništvu žena, str. 102, 153, 154

Primjeri poduzetnosti

Mamino, Ivana Papić, Vinkovci – proizvodnja odjeće i opreme za bebe i djecu

- Od potrebe do prilike

CARTA, Branka Hitner, Amir Smajlagić i Ivica Vajnberger, Osijek - proizvodnja ambalaže od papira

- Otpornost i rast (što te ne slomi, ojača te)

Mali div, Danica i Željko Matić, Osijek – proizvodnja piva

- Hobi – polazište za poslovni pothvat

Primjeri poduzetnosti

Grad Export, Petar Šimić, Vinkovci – proizvodnja dekorativnih panela za ulazna vrata

- Kroz 'odrastanje' do rasta

Cras, Jožef Vizsmeg, Osijek - usluge projektiranja u području grijanja, hlađenja, obnovljivih izvora energije

- Zadovoljni zaposlenici i umrežavanje su ključ rasta

Golden Slavonia j.d.o.o., Domagoj Butković i Stanko Škrobo, Osijek – usluge u turizmu

- Dugi put vraćanja u budućnost

Primjeri poduzetnosti

Orqa, Srđan Kovačević, Vlatko Matijević i Ivan Jelušić, Osijek – proizvodnja elektronike i dizajn poluvodiča

- Internacionalizacijom iz crvenog u plavi ocean

Ubuntu – ‘jesam zbog onoga što smo svi mi’

GEM

Kontakti

Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom? GEM Hrvatska 2018
www.cepor.hr/gem-global-entrepreneurship-monitor

Slavica Singer

slavica.singer@efos.hr

Nataša Šarlija

natasa.sarlija@efos.hr

Sanja Pfeifer

sanja.pfeifer@efos.hr

Sunčica Oberman Peterka

suncica.oberman.peterka@efos.hr

CEPOR

